

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน : กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น
The Practice on Internal Educational Assurance : A Case Study of Sila Town Municipality
Early Childhood Development Center, Khon Kaen Province

ชยานนท์ จันทร์การุญญ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความคาดหวัง และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน : กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา จังหวัดขอนแก่น โดยการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการเปิดเวทีคืนข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็ก และผู้ปกครองเด็ก จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกภาคสนาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ตรวจสอบเครื่องมือโดยการตรวจคุณภาพเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

ผลการวิจัย พบว่า 1.สภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบคือครูและผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ และทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเด็ก ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ และระบบการประกันคุณภาพภายในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน 2.ด้านความคาดหวัง พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความต้องการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นเพื่อให้พร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูและผู้ดูแลเด็กในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเด็ก และควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูได้มีการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กตามบทบาทและหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น และ 3.แนวทางในการพัฒนาพบว่าต้องการให้มีการวางแผนพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ จัดทำโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเด็ก ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กตามบทบาทและหน้าที่ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายใน, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, เทศบาลเมืองศิลา

Abstract

The objectives of this qualitative research were to study the current state, problems and expectations, and guidelines for development of quality assurance in an early childhood development center: A case study of Sila town municipality early childhood development center, Khon Kaen. Using the document studies, observations, in-depth interviews, focus group discussions and data feedback. The key informants were 44 stakeholders; administrators, teachers, education personnel, early childhood development center board committees and parents. The research instruments were field note, observation form and in-depth interview. Validate the tools by conducting a content validity review from 3 experts. Data analysis by using content analysis and triangulation methods.

ดร. ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองศิลา

The results found that : 1.The current state and problems, teachers and caregivers lack of knowledge and skills in various fields such as preparation of educational development plans and other related plans, establishment of school curriculum, writing instructional plans and preparation of information about children. Most caregivers do not have early childhood education and do not have a professional teaching certificate. The early childhood development center board committees lack of participation in the implementation of the roles and duties as they should be. And the quality assurance system was in an urgent need to be improved. 2. In the expectation, it was found that the stakeholders need to improve and develop the internal quality assurance system to be more reliable in order to be ready for the fourth round of external quality assessment. There should be training seminars to increase knowledge for teachers and caregivers in the educational development plans and other related plans, establishment of school curriculum, writing instructional plans and preparation of information about children. There should be encourage and support caregivers who do not have early childhood education qualifications and do not have a professional teaching certificate for self-development and professional development. Providing an opportunity for the early childhood development center board committees to have more roles and participate in the operations of the child development center according to their roles and duties. 3. As for the guidelines for development, it was found that there should be a need for a systematic plan for the development of internal quality assurance systems. Establish training programs for teacher and caregivers development in various areas such as the development of educational development plans and other related plans, school curriculum, instructional plans and preparation of information about children. Provide and support caregivers who do not have early childhood education qualifications and do not have a professional teaching certificate for self-development and professional development, and provide and support the early childhood development center board committees to have more roles and participate in the operations of the child development center according to their roles and duties.

Keywords : Internal educational assurance, Early childhood development center, Sila Town Municipality

บทนำ

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญซึ่งทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะต้องตระหนักและดำเนินการให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ระบบประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 6 มาตรา 48 ได้ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐาน

การศึกษา รวมทั้งเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป ทั้งนี้การประเมินคุณภาพและรับรองมาตรฐานนั้นถือเป็นกลไกในการตรวจสอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญและนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพและต้นสังกัดทำหน้าที่ในการกำกับ ดูแลการปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2557)

สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษามาตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 จนกระทั่งสถานศึกษาทุกแห่งได้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มากกว่าสิบปี แต่กระแสสังคมก็ยังมีวิพากษ์วิจารณ์ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้นยังไม่เข้มแข็งคือสถานศึกษายังไม่ได้สร้าง

ระบบการประกันคุณภาพให้เข้มแข็งเท่าที่ควร แต่มุ่งเน้นเพียงการปรับปรุงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกเท่านั้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2561)

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามแนวทางของกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยในข้อ 3 ระบุว่าให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้จัดให้มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และจัดส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2561) ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา นั้นเป็นสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีฐานะเป็นสถานศึกษาที่พึงจะได้รับการประเมินภายนอกบางแห่งเป็นครั้งแรกในการประเมินภายนอกรอบสามเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยพบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาในด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายในคือครูและบุคลากรทางการศึกษายังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลาซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองศิลา โดยผลจากการศึกษาข้อมูลในรอบปีที่ผ่านมาพบว่าปัญหาด้านการประกันคุณภาพภายในคือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายใน เช่น ขาดความชัดเจนในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ขาดการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ขาดความต่อเนื่องในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการจัดทำรายงานประจำปียังทำไม่ได้ไม่สมบูรณ์ เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินภายนอกรอบสามในตัวบ่งชี้ที่ 8 ประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพภายในมีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องเร่งปรับปรุงเร่งด่วนด้วยพบว่าครูหรือผู้ดูแลเด็ก บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ไม่มีผลการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพ และการจัดทำรายงานการประเมินตนเองยังขาดความสมบูรณ์ (เทศบาลเมืองศิลา, 2560)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองศิลา ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ควบคุม ติดตาม ดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กแห่งนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินภายนอกรอบสี่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา
2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็ก และผู้ปกครองเด็ก รวมทั้งหมด 44 คน

2. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การศึกษาเอกสาร (documentary study) บันทึกภาคสนาม (field note) การสังเกต (observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการจัดเวทีคืนข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามตลอดระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย รวม 6 เดือน (1 เม.ย. – 30 ก.ย.61)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกภาคสนาม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการตรวจสอบสามเส้า (Triangulations) ตามแนวคิดของ Miles and Huberman (1994) สฎากค์ จันทวานิช (2561) และ ชาย โพธิสิตา (2562) จากนั้นนำข้อสรุปที่ได้มาเขียนบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา

สภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบคือครูและผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง ดึงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยที่ว่า “การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาในปีที่ผ่านมาจะมีนักวิชาการศึกษาจากกองการศึกษา เทศบาลเมืองศิลา เป็นผู้ช่วยในการเขียนแผนให้จึงทำให้ครูและผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดทักษะในการเขียนแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง...” (หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก, 20 พฤษภาคม 2562) ในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพบว่าครูและผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะในการจัดทำ และพบว่าการจัดทำหลักสูตรยังขาดความสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์และขาดความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์พบว่าครูและผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ใช้แผนการจัดประสบการณ์สำเร็จรูปหรือมีการคัดลอกกันมาซึ่งส่งผลให้แผนการจัดประสบการณ์ที่จัดทำขาดความสมบูรณ์และไม่ตรงกับสภาพและบริบทของศูนย์พัฒนาเด็ก ดังคำกล่าวที่ว่า “เนื่องจากผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เป็นพนักงานจ้างซึ่งไม่มีวุฒิการศึกษาด้านการศึกษาปฐมวัย จึงไม่มีพื้นฐานในด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการเขียนแผนการจัดประสบการณ์มาก่อน ทำให้เป็นปัญหาในการทำงานค่อนข้างมาก...” (ผู้ดูแลเด็ก, 20 พฤษภาคม 2562) และพบว่าการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเด็กขาดความต่อเนื่องและเป็นระบบคือมีการจัดทำเอกสารข้อมูลเด็กไว้เป็นรายห้องแต่ไม่ได้สรุปเป็นภาพรวม และยังไม่ได้จัดทำเป็นสารสนเทศ นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสารทะเบียนประวัติครูพบว่า

ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู และจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กพบว่าส่วนใหญ่ยังขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามบทบาทและหน้าที่ และที่สำคัญคือจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามพบว่าระบบการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน

2. ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนมีความคาดหวังว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้นเพื่อให้พร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “ดิฉันคิดว่าเราควรจะมีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในเพื่อให้มีความเป็นระบบและได้มาตรฐาน เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ที่จะถึงนี้...” (รองปลัดเทศบาลเมืองศิลา, 15 กรกฎาคม 2562) ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูและผู้ดูแลเด็กในด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และด้านการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเด็ก และควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูได้มีการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กตามบทบาทและหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศิลา

จากการสัมภาษณ์และการจัดเวทีคิณข้อมูลพบว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนต้องการให้มีการวางแผนพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ให้มีการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบ จัดทำโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็กในด้านต่าง ๆ เพื่อบรรจุเข้าไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เช่น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเด็ก ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูได้ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาตนเองและการพัฒนาวิชาชีพ

ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กตามบทบาทและหน้าที่ที่กำหนดไว้ ดังข้อคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัยที่ว่า “เพื่อให้การประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กมีความน่าเชื่อถือ เป็นระบบ และได้มาตรฐาน เราควรมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน และการจัดทำโครงการฝึกอบรมพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุก ๆ ด้านที่ยังเป็นปัญหาอยู่แล้วนำเข้าบรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาของเราเพื่อของบประมาณในการดำเนินจากทางเทศบาลต่อไป...” (ผู้อำนวยการกองการศึกษา, 27 กรกฎาคม 2562)

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาพบว่าครูและผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดทักษะในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเด็ก อาจเป็นเพราะว่าครูและผู้ดูแลส่วนใหญ่มีภาระงานในแต่ละวันค่อนข้างมากโดยต้องคลุกคลีอยู่กับเด็กปฐมวัยซึ่งมีอายุระหว่าง 2 ถึง 5 ปี ตลอดทั้งวันและยังขาดโอกาสในการอบรมและพัฒนาตนเอง ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กครู และผู้ดูแลเด็ก พบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา และไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย เพราะผู้ดูแลเด็กมีสถานะเป็นพนักงานจ้างของเทศบาลประเภททักษะคือมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยไม่น้อยกว่าสามปีและมีวุฒิการศึกษาสาขาอื่นที่ไม่ใช่สาขาการศึกษา จึงส่งผลให้ขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวอยู่มาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุพงศ์ ผดุงวงศ์ (2552) และ กนกวรรณ แซ่มซ้อย (2555) ที่พบว่า ผู้ดูแลเด็กซึ่งมีฐานะเป็นพนักงานจ้าง ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรและการเขียนแผนประสบการณ์ และมีการอบรมพัฒนาตนเองค่อนข้างน้อยเฉลี่ยปีละหนึ่งครั้ง ดังนั้น แนวทางการพัฒนาที่ได้คือการจัดโครงการฝึกอบรมและพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา เช่น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดทำสารสนเทศข้อมูลเด็ก และต้นสังกัดคือเทศบาลเมือง

และกองการศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็กที่ยังไม่มีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยและไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูได้ศึกษาต่อเพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพ และจากปัญหาที่พบว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กยังขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับศูนย์พัฒนาเด็กตามบทบาทหน้าที่นั้น จากการสัมภาษณ์พบว่า เป็นเพราะว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควรและยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร อัครนิจ (2553) และ อัมพร พันธุ์งาม (2553) ที่พบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษาปฐมวัย และยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควร จึงไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก ดังนั้น จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กตามบทบาทและหน้าที่ให้มากขึ้น และปัญหาสำคัญที่พบคือระบบการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศีลาอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน ซึ่งเป็นผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เมื่อปี 2558 ซึ่งยังเป็นปัญหาอยู่ถึงปัจจุบัน โดยปัญหาที่พบนั้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บรม ทองสุข (2550) ดิเรก ศรีโยธา (2552) และ ประชา ตรีศรี (2561) ที่พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในด้านการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจากการจัดเวทีคืนข้อมูลได้มีการสะท้อนผลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่าควรมีการปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศีลาให้มีความเป็นระบบและได้มาตรฐานเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาที่พบคือครูและผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาและแผนที่เกี่ยวข้อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ การจัดทำระบบสารสนเทศและระบบการประกันคุณภาพภายใน ดังนั้น ต้นสังกัดและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้

1.1 กองการศึกษา เทศบาลเมืองศีลา ซึ่งเป็นต้นสังกัด ควรจัดทำโครงการพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็กในด้าน การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ การจัดทำ ระบบสารสนเทศ และระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อ การพัฒนาครูหรือผู้ดูแลเด็กและพัฒนาระบบการประกัน คุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กให้ได้มาตรฐาน มีความ เป็นระบบและสร้างความน่าเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองศีลาและ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็ก สามารถนำผลจากการ วิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานของตนตาม บทบาทและหน้าที่เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กรโดยรวม

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้การวิจัยและ พัฒนา (Research and Development) เพื่อการอบรม และพัฒนาครูด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 การวิจัยนี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอด เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือการ วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาเฉพาะเรื่องได้ตาม บริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). **คู่มือ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับ ปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน** สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กนกวรรณ แซ่มซ้อย. (2555). **การจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วน ตำบลพังตรุ อำเภอนมทวน**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2557). **วัฒนธรรม คุณภาพ สร้างคน สร้างชาติ**. กรุงเทพฯ: ชีโน พับลิชชิ่ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง.
- ชาย โพธิสิตา. (2561). **ศาสตร์และศิลป์แห่ง การวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดิเรก ศรีโยธา. (2552). **การดำเนินการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย.
- เทศบาลเมืองศีลา. (2560). **แผนพัฒนา การศึกษาสี่ปี (พ.ศ. 2557-2560)**. ขอนแก่น : กองการศึกษา เทศบาลเมืองศีลา.
- บรม ทองสุข. (2550). **การศึกษาการดำเนินงาน ประกัน คุณ ภาพ ภายใน ของ โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาน่าน เขต 2 : กรณีศึกษาอำเภอปัว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เบญจพร อัครนิจ. (2553). **การดำเนิน งานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ประชา ตรีศรี. (2561). **การดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาตามกรอบมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาของโรงเรียน**. วารสาร วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 8(2) : 89-96.
- ภาณุพงศ์ ผดุงวงศ์. (2552). **การบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา**. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา. (2558). **ผลการประเมิน คุณภาพภายนอกของสถานศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2562, จาก [http://aua.onesqa.or.th/ SummaryReport.aspx](http://aua.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx)
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2561). **วิธีการวิจัยเชิง คุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 24. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

13. อัมพร พันธุ์งาม. (2553). **สภาพและปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
14. Miles, M.B. and Huberman, A.M. (1994). **Qualitative Data Analysis. An expanded Sourcebook**. 2nd ed. Thousand Oaks, CA: Sage.